

רע"פ 4512/15 - אברהם הרוש נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון

רע"פ 4512/15

לפני: כבוד השופט א' שהם

המבקש: אברהם הרוש

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד, מיום 26.5.2015, בעפ"ג 62152-03-15, שניתן על-ידי כב' השופטים: א' טל - נשיא; ז' בוסתן; ו-ש' בורנשטין

בשם המבקש: עו"ד זאב אלוני

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כב' השופטים: א' טל - נשיא; ז' בוסתן; ו-ש' בורנשטין), בעפ"ג 62152-03-15, מיום 26.5.2015, בגדרו התקבל חלקית ערעורו של המבקש על גזר דינו של בית משפט השלום ברחובות (כב' השופטת ע' רון - סג"נ), בת"פ 262-04-14, מיום 8.3.2015.

רקע והליכים קודמים

2. המבקש הורשע, על יסוד הודאתו במסגרת הסדר טיעון, בביצוע עבירות של גידול, יצור, והכנת סמים מסוכנים, לפי סעיף 6 לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973 (להלן: פקודת הסמים המסוכנים); והחזקה או שימוש בסמים שלא לצריכה עצמית, לפי סעיף 7(א) בצירוף עם סעיף 7(ג) רישא לפקודת הסמים המסוכנים. מעובדות כתב האישום המתוקן עולה, כי המבקש הקים מעבדה לייצור סם מסוג מריחואנה במרתפו של בית פרטי אותו הוא שכר (להלן: הבית). בחיפוש שנערך בבית על-ידי בלשי משטרה, נמצאו 378 שתילי צמח קנבוס, במשקל כולל של 283.34 גרם נטו.

3. בפתח גזר דינו, מיום 8.3.2015, קבע בית משפט השלום כי מתחם הענישה למעשיו של המבקש, נע בין של"צ ומאסר מותנה ל-24 חודשי מאסר בפועל. לצורך גזירת עונשו של המבקש בתוך המתחם שנקבע, נתן בית משפט השלום את דעתו לחומרת מעשיו של המבקש, בציינו כי המבקש "השקיע לא מעט מאמצים בתכנון המעבדה, ברכישת חומרים ומתקנים ובהקמתה. כל כולו של מרתף הבית יועד לגידול הסמים באופן המיטבי לעשות כן". בהתייחס למשקלם הכולל של פריטי הסמים שנמצאו בבית, הטעים בית משפט השלום, כי הגם שכמות זו "אינה גדולה באופן יחסי", הרי שהפשיטה על המעבדה בוצעה זמן לא רב לאחר הקמתה, "כאשר השתילים עוד היו בגדר נבטים". מסיבה זו, כך נקבע, "אין ללמוד ממשקל הסם המצויין בכתב האישום על נסיבות האירוע ועל חומרתו, אלא שיש ללמוד על כך ממכלול הנסיבות האופפות אותו". לקולת עונשו של המבקש, זקף בית משפט השלום לזכותו את הודאתו באשמה ונטילת האחריות על-ידו, כמו גם את העובדה שהוא נרתם להליך שיקומי, כעולה מתסקיר שירות המבחן בעניינו. לבסוף, דן בית משפט השלום את המבקש ל-10 חודשי מאסר לריצוי בפועל, בניכוי ימי מעצרו. עוד השית בית משפט השלום על המבקש 8 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור, במשך 3 שנים, עבירה כלשהי מסוג פשע לפי פקודת הסמים המסוכנים; ו-5 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור, במשך 3 שנים, עבירה כלשהי מסוג עוון לפי פקודת הסמים המסוכנים. כמו-כן, קנס בית משפט השלום את המבקש בסך 5,000 ₪ או 35 ימי מאסר תמורתו; בנוסף, חולט סכום של 2,000 ₪ שנתפס בידי המבקש; וניתן צו להשמדת הסמים שנתפסו במהלך החקירה, כמו גם מוצגים נוספים.

4. המבקש לא השלים עם תוצאה זו, הגיש ערעור על חומרת העונש לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד, וערעורו התקבל חלקית, ביום 26.5.2015. במוקד ערעורו טען המבקש, כי היה מקום לזקוף לזכותו את המשקל הנמוך של הסמים שנמצאו בבית, מבלי לזקוף לחובתו את מספר השתילים שנמצאו. בית המשפט המחוזי דחה את טענתו זו של המבקש, בקובעו, כי "אין לייחס למשקל הקנבוס משמעות מעבר למה שייחס לה [בית משפט השלום] לאור פוטנציאל הנזק שהיה אמור להיגרם אילו נתפסה המעבדה זמן לא רב לאחר שנתפסה בפועל, דהיינו כחודשיים לאחר הקמתה". עם זאת, מצא בית המשפט המחוזי להקל במידת מה בעונשו של המבקש, וזאת בין היתר, נוכח נסיבותיו האישיות וההליך השיקומי שהוא מצוי בעיצומו. על-כן, הפחית בית המשפט המחוזי את עונשו של המבקש ל-7 חודשי מאסר לריצוי בפועל. יתר רכיבי גזר הדין נותרו בעינם.

הבקשה לרשות ערעור

5. בבקשה שלפניי טוען המבקש, כי עניינו מעורר שאלות בעלות חשיבות משפטית רחבה. הראשונה שבהן שאלות אלו, כך עולה מן הבקשה, היא "מהו הנתון המכריע ממנו על בתי המשפט לגזור את חומרת העונש בעבירות גידול סמים במעבדה - משקל הסם או מספר השתילים". לגישתו של המבקש, עיון במדיניות הענישה הנוהגת בעבירות דומות מלמד, כי משקל הסמים הוא אשר מהווה נסיבה מכריעה לגבי חומרת העונש, להבדיל מכמות השתילים, ואילו בעניינינו, כך נטען, נשקלו לחובתו של המבקש, בסופו של יום, מספרם הרב של השתילים שנמצאו בבית. המבקש נסמך, בגדרי טענתו זו, גם על לשונה של פקודת הסמים המסוכנים, העוסקת "בכמות (משקל) הסמים שנתפסו בלבד כאינדיקציה למסוכנות או להחמרה בענישה (ולא מספר השתילים שלא צמחו בפועל)" (ההדגשה במקור - א.ש.). עוד

טוען המבקש, כי שגו הערכאות הקודמות כאשר נתנו משקל לעניין חומרת עונשו של המבקש, לפוטנציאל הנזק הגלום בגידול הסמים על-ידו, באשר "קיים הסיכוי, שמא אותו צפי לא היה מתקיים כלל ועיקר, בין אם בשל הפסקת ביצוע העבירות על-ידי [המבקש], ובין אם בגין כל סיבה אחרת". עוד נטען, כי לא הובאה כל ראיה, לפיה ניתן לקבוע שהמבקש התכוון למכור את הסמים, לאחר שהשתילים היו מגיעים לצמיחה מספקת. בהיעדר כל ראיה כאמור, כך סבור המבקש, "הרי שכל קביעה באשר לחומרת הנזק הצפוי אף היא, בהתאמה, מתרככת ומתאיידת". לבסוף, נטען על-ידי המבקש כי יש מקום להקל בעונשו, תוך אימוץ המלצת שירות המבחן להפנותו להליך שיקומי.

6. בד בבד עם הבקשה לרשות ערעור, הוגשה בקשה לעיכוב ביצוע עונש המאסר לריצוי בפועל שהושת על המבקש, אליה אדרש בהמשך.

דיון והכרעה

7. נודעת היא ההלכה, לפיה בקשת רשות ערעור ב"גלגול שלישי" תתקבל במשורה, ובמקרים חריגים בלבד, בהם מתעוררת שאלה משפטית נכבדה, בעלת השלכות רחבות היקף, אשר חורגת מעניינם הפרטי של הצדדים לבקשה, או כאשר ניכר חשש ממשי מפני עיוות דין או אי-צדק מהותי שנגרם למבקש ((רע"פ 3998/15 פלוני נ' מדינת ישראל (28.6.2015) (להלן: עניין פלוני); רע"פ 4389/15 עואד נ' מדינת ישראל (28.6.2015); רע"פ 3503/15 ג'וזף נ' מדינת ישראל (28.6.2015)). חרף ניסיונו של המבקש לעטות על בקשתו נופך עקרונות, שוכנעתי כי הבקשה אינה נמנית על אותם מקרים חריגים המצדיקים מתן רשות ערעור. ועוד אציין, כי הבקשה שלפניי נסובה על חומרת העונש שהושת על המבקש, וכבר נפסק, לא אחת, כי טעם זה אינו מצדיק, על דרך הכלל, מתן רשות ערעור, אלא אם מדובר במקרים חריגים בהם ניכרת סטייה קיצונית ממדיניות הענישה הנוהגת והמקובלת בעבירות דומות (עניין פלוני; רע"פ 4265/15 דדון נ' מדינת ישראל (22.6.2015); רע"פ 2945/15 אבו חנין נ' מדינת ישראל (3.5.2015)). נחה דעתי, כי עונשו של המבקש אינו סוטה, כלל ועיקר, ממדיניות הענישה הראויה בעבירות כגון דא, קל וחומר שאין מדובר בסטייה קיצונית ממדיניות זו. די בטעמים אלו כדי לדחות את הבקשה שלפניי.

8. אוסיף, למעלה מן הצורך, כי גם לגופו של עניין אין בידי לקבל את טענותיו של המבקש. המבקש טוען, כאמור, כי כמות שתילי הסם שנתפסו בבית היא אשר שימשה בסיס מכריע להחמרת עונשו, להבדיל ממשקלם הנמוך (יחסית) של הסמים שנתפסו. אין בידי לקבל טענתו זו של המבקש. מגזר דינו של בית משפט השלום עולה במפורש, כי חומרת מעשיו נקבעה על בסיס כלל נסיבות המקרה, ולא, כפי שטוען המבקש, על בסיס כמות שתילי הסם שנמצאו בבית. בית משפט השלום קבע, כי:

"בענייננו מדובר במי ששכר לצורך גידול הסם המסוכן בית מיוחד אשר יתאים לצרכיו אלה ובמרתף הבית אשר יועד להיות מעבדה לגידול סמים, אכן הקים מעבדה לצורך כך, מתוכננת ומאובזרת כראוי.

[המבקש] השקיע לא מעט מאמצים בתכנון המעבדה, ברכישת חומרים ומתקנים ובהקמתה.

כל כולו של מרתף הבית יועד לגידול הסמים באופן המיטבי לעשות כן. במקום נמצאה כמות גדולה של שתילי צמח קנבוס - 378 שתילים. אם כמות הסם המצויינת בכתב האישום אינה גדולה באופן יחסי, הרי זה משום שהמעבדה נמצאה זמן קצר לאחר הקמתה וכאשר השתילים עוד היו בגדר נבטים, כמופיע אף בצילומים שתעדו את המעבדה בעת החיפוש.

על כן, אין ללמוד ממשקל הסם המצויין בכתב האישום על נסיבות האירוע ועל חומרתו, אלא שיש ללמוד על כך ממכלול הנסיבות האופפות אותו וכמתואר לעיל." (ההדגשות שלי - א.ש.).

בית המשפט המחוזי אימץ מסקנה זו, בקובעו כי:

"אנו רואים עין בעין עם [בית משפט השלום] [...] [כי] אין למשקל הקנבוס משמעות מעבר למה שייחס לה [בית משפט השלום] לאור פוטנציאל הנזק שהיה אמור להיגרם אילו נתפסה המעבדה זמן לא רב לאחר שנתפסה בפועל, דהיינו כחודשיים לאחר הקמתה".

ניתן לקבוע, אפוא, כי עונשו של המבקש נגזר, בסופו של יום, על בסיס כלל נסיבות המקרה, ובכללן, אופן הקמת המעבדה; אבזורה של המעבדה; שטחה מתוך שטח המרתף; היקף הייצור; כמות השתילים ומשקל הסם. נסיבות אלו נשקלו לצורך קביעת עונשו של המבקש, ובדין נעשה כן על-ידי הערכאות הקודמות.

9. אשר לטענתו של המבקש, כי יש מקום להקל בעונשו על מנת לסייע לו בהליך השיקום שבעיצומו הוא מצוי לטענתו, ראוי להזכיר כי אינטרס השיקום אינו יכול להצדיק, מניה וביה, הקלה בעונש, ולצידו של שיקול זה שומה על בית המשפט ליתן את הדעת ליתר שיקולי הענישה. על כך עמדתי, בין היתר, רע"פ 4218/15 אמסלם נ' מדינת ישראל (18.6.2015), שם ציינתי כי:

"אמת נכון הדבר, כי האינטרס שעניינו שיקומו של הנאשם, איננו אינטרס אישי של אותו נאשם בלבד, אלא שמדובר באינטרס חברתי כולל, לשקם את מי שסרו מדרכם, ולהחזירם לדרך המוטב. יחד עם זאת, יש לזכור, כי אינטרס זה מונח לצד יתר שיקולי הענישה העומדים על הפרק, בעת שנגזר עונשו של הנאשם" (ראו גם: רע"פ 3463/15 קוטוב נ' מדינת ישראל (21.5.2015); רע"פ 1625/15 פלונית נ' פלונית (19.4.2015)).

במקרה דנן, נחה דעתי, כי עונשו של המבקש הינו ראוי ומידתי, ואין בטעמים שיקומיים, ככל שקיימים כאלו בנוגע למבקש, כדי להצדיק הקלה נוספת בעונשו, מעבר להקלה שנעשתה על-ידי בית המשפט המחוזי. ועוד ראוי להזכיר, כי כאשר בעבירות סמים עסקינן, על בית המשפט לנקוט ביד קשה כדי להרתיע עבריינים פוטנציאליים מפני ביצוען. כפי שנאמר בע"פ 211/09 אזולאי נ' מדינת ישראל (22.6.2010):

"הענישה בעבירות מסוג זה נועדה, קודם לכול, לשרת את מטרת הגמול לעבריין על עיסוק בסם העלול לסכן חיי אדם ולפגוע בבריאות המשתמשים בו; שנית, על העונש להעביר מסר חד-משמעי של הרתעה ביחס לעבריינים פוטנציאליים [...] מזה זמן רב, מדגישים בתי המשפט בפסיקתם את חשיבות הערך הענישתי בעבירות סמים כאחד הכלים החשובים בפעילות לביעורו של נגע הסמים. ההחמרה בענישה בגין עבירות סמים משרתת את מטרת הגמול וההרתעה, שהן היעדים העיקריים של הענישה בתחום הסמים" (ראו גם: ע"פ 3623/13 ברון נ' מדינת ישראל (26.11.2014); ע"פ 4597/13 פיצו נ' מדינת ישראל (22.9.2014)).

10. הבקשה לרשות ערעור נדחית בזאת.

לפיכך, מתייתר הצורך לדון בבקשה לעיכוב ביצוע עונש המאסר לריצוי בפועל שהושת על המבקש. המבקש יתייצב לריצוי עונשו, כפי שקבע בית המשפט המחוזי, ביום 27.7.2015, עד השעה 10:00, או על-פי החלטת שב"ס, כשברשותו תעודת זהות ועותק מהחלטה זו. על המבקש לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שב"ס, טלפונים: 08-9787377, 08-9787336.

התנאים שנקבעו לעיכוב ביצוע עונש המאסר יעמדו בתוקפם עד להתייצבות המבקש לריצוי עונשו.

ניתנה היום, י"ט בתמוז התשע"ה (6.7.2015).

שׁוֹפֵט
